

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindenemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez Rákoskeresztúrra Pest megyei küldendő.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKÓ ISTVÁN

rákoskeresztúri lelkész.

Helyettes szerkesztő: MARCSEK JÁNOS bpesti vallásnár.

FŐMUNKATÁRSÁK:

Schoitz Ödön Dr. Varsányi Matyás Blatniczky Pál
 főfői esperes-lelkész püspöki ll. lelkész. cinkotai lelkész.

Megjelenik hetenként egy iven

A lap ára:

Egész évre 36 K

Félévre 18 K

Egyes szám ára 80 f

Hirdetések és pályaművek ára:

Hetente oldal 40 K

Alföldi újságírók egyesületének szociális

TARTALOMJEGYZÉK. VBZÉRCIKK: A magyar protestantizmus sorsa. Raffay Sándor. — Geduly püspök pásztorlevele. — Széljegyzetek. — Belélet — Pályázatok és hirdetések.

A magyar protestantizmus sorsa.

A magyar protestantizmus válságba jutott. Sorsa azon dül el, magmarad-e az ország egysege, vagy nem. Miként a multban már számtalanszor, úgy ma is a legteljesebb összefüggésben áll a magyar protestantizmus sorsa a nemzet sorsával. Ha az ország területi épsége megmarad, akkor az alakuló kor külső és belső életének minden válságát kár nélkül fogja átélni a magyar protestantizmus is. Ha az ország területi épsége megesonkul, akkor ezzel együtt a magyar protestantizmus is életbevágó kárt szenved.

Számok beszéljenek. Evangélikus egyházunk hiveinek két harmada él nemzetiségi vidékeken. Olyan területeken, amelyek a nem magyar nyelven beszélő állampolgárok elszakadásával együtt nemcsak a történelmi Magyarországtól, hanem a magyarhoni evangélikus egyetemes egyháztól is könnyen elszakadhatnak.

A református egyház hiveinek jó részét az unitárius protestantizmust 2000 ember híján egészben elszakíthatja az esetleges országbontás a magyarságtól. A magyar protestantizmus kerek-számban négy milliónyi zárt falanxja ezzel nemcsak megbomlik, hanem annyira meg is gyöngül, hogy a reánk váró nagy evolúcióban felő, hogy a benne rejlő hatalmas erkölcsi erők kellő érvényesítésére és kifejtésére erőtlenné válik.

Tudjuk, hogy a protestantizmus erkölcsi ereje nem a hívők számától, hanem hitűségének, evangéliomi lelkületének, egyházszeretete hatóképességének a fokától függ. Mégis válságosnak kell tekintenünk az ország integritását fenyegető veszedelemnek egyházaink életére is ráboruló hatását. Ezért minden módon védekezniünk kell a bekövetkezhető veszedelem ellen. Szomorú is volna, ha akadna a magyar protestantizmus kebelében bárki is, aki nem vetne számot lelkiis-

meretével, egyházhűsége kötelezéseivel s nem követne el minden lehetőt az ország s ebben a közös sors belsőkapcsaival összefűzött egyházunk egységének megtartására.

Ugyanez a gondolat indította utnak külföldre menő testvéreinket is. Hiszen a magyar protestantizmus sorsa nem egy ország protestantizmusának problémája hanem világtörténelmi probléma.

A magyar protestantizmus az evangéliomi életfelfogásnak és a jézusi világnézetnek kelet és dél felé a legszélsőbb bástyája. Mint ilyen évszázadokon át védte a nyugati keresztgyenséget a mohamedán áramlat ellen. A nyugati protestantizmus békés élete és nyugodt fejlődése jórészt a magyar protestantizmus hősi helytállásának a védelme alatt volt lehetséges. Ha másért nem, hálából köteles a ma hatalmas nyugati és északi protestantizmus e legszélső, de mindenkör hitűségének teljes szilárdságával helytálló és ezer sebből vérezve, rongyokra tépdésve is hűséges magyar végvárat megvédelmezni. A magyar protestantizmus szétdarabolása erős faji öntudattal vegyített olyan vallási fanatizmus légkörébe juttatná egyházainkat, amelyekkel sem megbirkózni, sem diadalmat ígérő megértést teremteni nem tudna.

Kiáltó szavunkat tehát nemcsak az elszakadni kész hittestvérekhez, hanem a külföldi protestantizmusához is felemeljük s kérjük őket, hogy a szétszakadás tényében rejlő veszedelmet elhárítani s ezzel a magyar protestantizmus életét megmenteni és biztosítani siessenek.

Kiáltó szavunkat azonban a haladás embe-reihez, a szabad eszmék barátaihoz, a kultura és lelki szabadság munkásaihoz is intézzük. Haladás, szabadság, kultura volt mindig a protestantizmus célja, ideálja, munkatere. Kulturával haladó szabad jövőndő erős, öntudatos protestantizmus nélkül alig képzelhető. Világtörténelmi

igazság és tapasztalás ez, melyhez nem kell hosszas bizonyítás. A haladni kívánó szabad emberi szellem követeli a protestantizmus erősítését, tiltja meggyöngyítését. Az emberiség kultúráltságának legszentebb érdekei nevében kívánjuk azért a magyar protestantizmus egységének és erőképessegeinek kimélését és fenntartását.

Legfőképp azonban nekünk protestánsoknak kell lelki egységbe tömörülnünk a magyar protestantizmus egységének érdekében, mert a jövődőknek a múltak szent örökségének megtartásáért mind felelősek vagyunk.

Dr. Raffay Sándor.

Geduly püspök pásztorlevele.

Kedves Hittestvérek! A nagy átalakulás, melyet az új időknek az emberi és polgári szabadság és testvériség szellemében megtisztult alkotó vágya létrehozott és fog még a jövőben is létrehozni, — Magyarország államformája szempontjából befejeződött. A népakarat egyértelmű, lelkes megnyilvánulásából kifolyólag magyar hazánk a független, szabad népköztársaság államformáját öltötte magára, amelyben immár nem születés, származás, nemzetiségi vagy vallásfelekezeti hovatartozandóság, hivatali rang, vagy egyéni befolyás dönt a polgár a hazára nézve hasznos értéke felett, de az általa betöltött polgári élethivatás terén kifejtett igyekezete és ezen igyekezet a közre kiható, áldást hozó, termékenyítő, a népköztársaság anyagi és szellemi erőgyarapodását létrehozó eredményének arányai. Szabadon, korlátozás nélkül bontogathatja ki szárnyait minden tehetség, — szabadon, akadályoztatás nélkül érvényesülhet minden nyelv, minden vallásfelekezet, minden társadalmi osztály jogos és törvényes igénye, szándéka, törekvése és a szellemi szabadság e termékenyítő légkörében oly gazdag tér s annyi változata a lehetőségeknek kínálkozik a nemes szellemi verseny számára, hogy abban a Mindenható bölcsességéből az emberi lélek mélységeibe elültetett minden charisma neki megfelelő, fejlődésének kedvező elhelyezkedést találhat.

A dolgok illetően fejlődésében kicsoda ne látná az örök evangéliumi elvek diadalát? Hiszen, mint legutóbbi körlevelemben hangoztattam, itt és most is nyomatékosan hangoztatom, hogy a Jézus örök országában tevékeny lelkek egyeteme az evangélium eszmevilágában nem egyéb, mint az egymást megértő, egyazonos válsággal megváltozott, egyazonos jogu, egyazonos méltóságú testvérek szent köztársasága, — és az evangélium filozófiájában és teológiájában, mint arra mi egykori ifju-theologus korunk lelki ábrándjait em-

lénkünkbe visszaidézve, nagyon jól emlékezünk, a köztársaság, mint a legtökéletesebb államforma ideálja, réges-régen ott lebegett lelki szemünk előtt.

Mi tehát nemesak megnyugvással, nemesak egyszerű örömmel, de szinte kitörő boldog lelkesedéssel üdvözölhetjük hazánk ez új államformájának kimondását és lelkes hévvel határozhatjuk el annak minden téren az egész ember minden lstenadta testi és lelki erejével és tehetségével való hű szolgálatát.

Felette kedves, lelkemnek jóleső kötelességet teljesítek tehát, amidőn felhivom az egyházkerület területén levő összes egyházi és iskolai testületeket és előjáróságokat arra, hogy a legelső, jelen pásztorlevelem kézhezvétele után tartandó testületi ülésen kivétel nélkül valamennyien, akiknek megbízatása és alkalmaztatása hivatali eskü letételét föltételezi, így az egyházközségeiben a presbyterek, összes egyházi tisztviselők, beleértve a lelkészeket és felügyelőket is, iskolákban a tanárok, tanítók, iskolafelügyelők, esperességeiben és az egyházkerületen az összes választott tisztviselők, törvényszéki bírák azon fogadalmat tartalmazó új hivatali esküt tegyenek, hogy a független magyar népköztársasághoz tanforíthatatlanul hűek maradnak, annak minden törvénye és a törvényes hatóságok által kibocsátott törvényes rendeletek iránt engedelmességet tanúsítanak és annak javát legjobb tehetségük szerint előmozdítani igyekeznek. Ezen eskütételről az illető testület ülésének helyét, idejét, elnökségét s az összes résztvevőket, eskütevőket tartalmazó adatok megjelölésével, hivatalos pecséttel ellátott jegyzőkönyvet kell felvenni s azt a fokozatos utbetartásával hozzám beküldeni. Aki egyházában, vagy iskolájában ilyen esküt már tett, annak azt egyéb egyházi vagy iskolai megbízásából (esperességi, vagy kerületi tisztéből) kifolyólag megismételnie nem kell.

Természetes folyománya továbbá az új berendezkedésnek, hogy az egyház liturgikus cselekvényeiből minden olyan részlet, amely a királysági államforma jogállapotából kifolyólag volt az agendális előírásba felvéve, kihagyandó és a mai államformai jogállapottal egyező kifejezéssel pótlendő. Ugyan ez áll az egyházi vagy iskolai ünnepélyek alkalmából elmondani szokott imák, fogadalmak, vagy bármely más természeti kijelentések felől.

Foglaljuk immár imáinkba a magyar népköztársaság boldog jövőjét. Támogassuk annak szent ügyét mindannyian lelkes hévvel, legjobb erőinkkel. Igyekezünk arra szószéki beszédeinkben, ifjuságnevelő munkánk kifejtésében, hogy a belső rend, a békés nyugodt fejlődés nagy és szent érdekeit minden evang. hívó, minden ser-

cülő ifju és leány mint oly szent feladatot értse meg, amelyben az ő saját egyéni boldogulásának legbiztosabb, mert egyedüli módját találhatja meg. Ragadjuk meg mindannyian, ki a hivatalban, ki az iskolában, ki az iparban, kereskedelemben, földművelésben a munka eszközét. Adjunk mi evangélikus hívek és hittestvérek e tekintetben is példát a köztársaság összes többi polgárainak, hogy mint a múltban, kiesiny számunk dacára, mindig büszkén hivatkozhattunk a nemzetjavára, főként művelődési tekintetben kifejtett munkánk nagyszerű eredményeire, úgy a jövőben is világotlathassuk a népköztársaság minden más polgára előtt a hűség, az odaadás, a munka, a békes rend és a haladó művelődés nagyszerű erényeit.

Mennyei Atyánk! Üdvözítő Jézusunk! Leborulok a Te egyedülvaló véghetlen Fenséged előtt és porba omolva kérem legjobb atyai áldásodat a viharverte szegény magyar népköztársaságra.

Az Ur kegyelme legyen mindannyiunkkal! Szives testvéri hajlandóságukba ajánlva magam vagyok testvéri üdvözléssel.

Nyíregyháza, 1918. Advent I. vasárnapján.

Széljegyzetek.

Az evangélikus kormánybiztosság. Mozgolódunk érte; küldöttség küldöttség után megy és kopogtat, sőt tárgyal is, de a jóindulatu mérlegelésnél tovább nem bírunk jutni. Evangélikus érdekek mennek ezalatt veszendőbe. Kétségessé válnak felvidéki kulturális emporiumaink, erdélyi, délvidéki gyülekezeteink javai. Menekül az ősi kollégium két akadémiájával. Érvelünk, statisztikával dolgozunk: nincs kormánybiztos és valószínűleg nem is lesz. Csak legalább volna valakink a kultuskormány: a négy államtitkár közül egy se a mienk, a tisztviselők között összeszednek négy evangélikust. Ismételjük, négy emberünk volt a vallás és közoktatásügyi minisztériumban, most már öt van. Egyik fiatalabb mint a másik s az is kétséges, vajjon lélekben a miénk-e? Nem láttuk eddig egyházunkban őket, nem is ismerjük, csak most kezdünk egyikkel-másikkal megismerkedni. Okolhatjuk ezért a siralmas állapotért a mostani kormányt? — Én azt hiszem, nem lehet. Hosszu évekket ezelőtt vetették azt, amit mi most aratni vagyunk kénytelenek. Ebben a vetésben vétkesek s a jelenért hibásak azok, akik korábban vezették ott az ügyeket. Evangélikusok, egyházmegyei és kerületi felügyelők is ültek ott az államtitkári székekben éveken át, akiket most tetemre hívhatunk: mit tette-

tek, mint evangélikusok? A katolikusok cselekedtek, a reformátusok is dolgoztak és ők „felekezeti különbség nélkül” támogatták a nem evangélikust. Másképpen nem tudjuk a jelent megérteni. Szomorú jele ez annak, mennyire rossz politikusok vagyunk egyházi szempontból s mily kevésbé merünk cselekedni egyházi érdekből. Bizony jó volna ezen is változtatni már s realpolitikuskonak lennünk.

Eredmény-e? Volt nálunk is reformmozgalom, mely egyházunkat a jelenbe bele akarta illeszteni. Jogos és jogosulatlan előítélettel néztek reá. A mozgalom se volt egészen ideális, bár nemes törekvés bőven volt benne. A bemutatkozása rosszul sikerült. Mások uánzásáért nem szabad szövethoznünk, hanem csupán az új feladatok megoldására tömörülhetünk s egyházunkat, jobban mondva gyülekezeteinket új irányokba terelhetjük. Az államhoz való viszonyunkat is rendeznünk kell, de a belső reformokra, a gyülekezeti élet kifejlesztésére van égető szükségünk, mert erős gyülekezetek nélkül nem maradhatunk fenn. Eddig kevés gondot fordítottunk erre, hanem inkább az államsegély után törekedtünk. Bizonyosan megfordítva kell ezután cselekednünk. Az államsegélyes egyházi élet nem lehet a mi ideálunk, nem is egészséges szervezet ez. Közelről látjuk. Mik tehát a teendőink, mik lesznek feladataink? Gyümölcsözően lehetett volna mindezekről értekezni. Revízió alá kellett volna venni külső-belső politikánkat, egyházi életünk minden megnyilvánulását, meghatározni és irányítani az egyházmentés munkáját. Kibillent a tanácskozás. Volt jogi vita, volt szakazmus, szavakon nyargalás és egy esomó következetlenség. A kezdeményező lépések, a miket az összehívók vártak, s ami az értekezleten is kifejezésre jutott, ezzel megtörtént. Lesz-e eredmény?

Minden megtörtént. Azt hallottuk vezetőinktől, mindent megtettek, hogy egyházunkat a megváltozott viszonyokba bekapcsolják. Elhiszszük nekik és megnyugszunk intézkedéseiken; bizonyára másoknak se sikerült volna többet elérni, — bár láthatólag ők se értek el sokat. De hát a nagy dolgokban nehéz látható eredményt elérni, szeretnénk azért, ha a kis dolgokban elért eredményekről tájékoztatnának. Hogy ne általánosságban mozogjunk, mindjárt rá is mutatunk egy-két ilyen kis dologra. A Református Katonák Lapjának legutolsó „béke” számát százezer példányban osztották szét a hazatérő katonák között; szintén a hazatérő katonák számára a Bethánia-egylet két traktátust nyomtatott; egyiknek „Isten hozott” a másiknak „Igaz szó katonáinkhoz!” a címe. Ezerszámpa osztogatták

ezt is. Megemlítjük még azt, hogy egy református szerző egyik röpiratát a vallás és közoktatásügyi miniszterium kétszáz ezer példányban nyomtatta ki és osztatta szét. Ezek a kis dolgok az igazán fontos dolgok. Megtettünk mindent . . .

BÉLÉST.

Elnökségi konferenciák. Egyetemes egyházunk és a kerületek elnökségeinek Budapesten lakó tagjai elhatározták, hogy a mai válságos időben az egyház ügyeinek megbeszélése s az esetleges szükséges intézkedések megtétele céljából hetenként 2-szer tartanak konferenciát. A december 9-iki konferencián többek közt tárgyalták a kormányhoz felterjesztendő memorandumot s elhatározták, hogy a magyar népkormányt külön sürgős beadványban is arra kérik, hogy mielőtt bármely egyházi és iskolai ügyben döntene, minden alkalommal hallgassa meg egyházunk vezetőségét. Dec. 13-án tartották meg a 11-ik konferenciát, erről csak a jövő héten számolhatunk be.

Miért nincs még ev. kormánybiztos?

Egyházunk vezetőségének többszörös sürgetése dacára a magyar népkormány a kért evang. kormánybiztosot még mindig nem nevezte ki. Érdeklődtünk ennek oka felől s azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a sok hivatalos és privát, illetékes és illetéktelen kérdés és ajánlás miatt a népkormány szinte nem látja tisztán egyházunk ügyeit s nem tud a kinevezendő személyben dönteni. Ime ez az eredménye privát és illetéktelen beavatkozásoknak. Jó lesz ezektől tartózkodni.

Lelkészegyesület. A ruházati cikkek kiosztási munkálatok megindultak. Ujból jeizez, hogy *kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken délelőtt 9 órától 12-ig található vagyok Budapesten, IV. Bécsi utca 6. szám alatt, Kunz József és társa üzletében*, ahol az egyesület szövetei a cég szivességéből le vannak rakva. Itt átveheti mindenki személyesen vagy megbízottja által a részére kiosztott szövetei a fentjelzett időben. Mivel a posta ez időszerint felelőséget a csomagokért nem vállal, de csomagot az ország megszállott részére lévő városokba és községekbe fel sem vesz, a szövetet postán nem küldhetek el senkinek. Találjon minden testvér módot rá, hogy valamelyik Budapesten lakó ismerőse, vagy rokona által vegye át — megbízás felmutatása mellett — a szövetet kezemből. *A bakancsokat* megrendeltem, egy pár nap alatt valószínűleg meg-

kapom. *A gyermekruhákat és gyermekkabátokat*, a metyek utalványa és számlája már a kezeim között van, *nem veszem át és nem osztom ki* a következő okoknál fogva: 1. Az átvételhez szükséges 40.000 korona nem áll rendelkezésemre. 2. A kiutalt ruhák és kabátok nem felelnek meg teljesen a lelkész testvérek többségénél már tapasztalt igényeknek. Az árak — bár 30—40 százalékkal olcsóbb a mai, kirakatokban kitett áraknál, a bizonytalan helyzetről fogva és a könnyen megváltozható körülményekre való tekintettel — olyan magas, hogy a *silánynak* mondható kész áru amennyit nem ér meg talán senkinek. 3. Szakértő férfiak, akikkel megvizsgáltattam ezen kész gyermekruhákat, nem tanácsolták átvételüket. 4. Végül tekintetbe kellett vennem az ország mai helyzetét, a posta viszonyokat s ezek a fentiek felül is *tillották*, hogy a kiutalt kész ruhákat kiváltsam.

Ugyan ezen okokból lemondtam a 100 méter jélpapír szövetet is, a melyet bélésnek lehetett volna használni. De hogy valami bélés árut tudjak a lelkésztestvéreknek rendelkezésükre bocsátani, vétattam a vendéglátó *Kunz József és társa* céggel pamut bélés árut, aki szíves lesz abból a személyesen jelentkezőknek, akik ebből nála venni akarnak, *beszerzési áron* eladni.

Hangsúlyozni kívánom, hogy a mostani szövetség kiosztásból azok a lelkésztestvérek részesülnek, akik eddig *szövetet* sem a saját személyük, sem a feleség, sem a családtagok részére még nem kaptak. A kapott gyermekruha és jélpapír szövetség nem jön figyelembe.

Rákoskeresztúr, 1918 december 12-én.

Hittestvéri üdvözléssel:

Noszkó István

egyesületi titkár.

Gyászhir. Megdöbbenve az őszinte résztvevőtől adunk hírt egyik fiatal lelkésztestvérünk korai elhunytáról s jelentjük, hogy *Korossy Dezső* a szabadkai evang. egyháznak és missziói körnek ifju papja f. hó 4-én 27 éves korában, rövid szenvedés után elhalálozott. Hült tetemeit f. hó 6-án helyezték a szabadkai evang. sírkertben nyugalomra. A bácsi egyházmegye haláláról külön gyászjelentést adott ki. A vigasztalásnak kegyelmes Istene legyen néhai ifju testvérünk gyászba borult jó szüleivel, megárvult gyülekezetével s mindnyájunkkal, a ki a szorgalmas, buzgó lelkipásztor, barát elvesztése miatt kesergünk. Legyen emléke áldott közöttünk!

Sajtóhiba. A multkori szám „Dallásoktatásunk körül“ c. cikke 1. hasábjának alulsó 6. sorában „felszólításnak“ helyett „felszólásnak“ olvasandó.

Egyházi gyűlés. A besztercebányai ev. egyházközség a múlt vasárnap közgyűlést tartott melyen a legutóbbi egyházi és iskolai tanács által előkészített folyó ügyeket intézték el. Hálás köszönettel tudomásul vették, hogy *Bárczy* Károly, neje emlékének megörökítésére a helybeli ág. h. ev. főgimnáziumnál 1000 koronás ösztöndíj-alapítványt létesített. A zólyomi egyházmegyei gyámintézet elnökségének választásánál az egyház a maga szavazatát *Dr. Radvánszky* Györgyre, mint világi és *Hurtay* György osztrolukai lelkészre, mint egyházi elnökre adta.

Főigazgatói látogatások. *Jurkovich* Emil tankerületi főigazgató, mint miniszteri megbízott november 25–28 napjain a besztercebányai ág. hitv. evangélikus főgimnáziumot látogatta meg és vizsgálta felül,

Szülők gyermekeik magyar nyelvű oktatása mellett. *Iffj. Rosenauer* Lajos, a besztercebányai evangélikus egyház iskolai tanácsának elnöke az ág. hitv. elemi iskola magyar tan nyelvének fentartása, esetleg megváltoztatása tárgyában a kormány eziránti rendelete értelmében értekezletre hívta össze a szülőket. Az értekezleten 71 szülő jelent meg, kik közül ketten a tót tanyelv bevezetését óhajtották, 69-en pedig a magyar nyelvű oktatás további fentartása mellett szavaztak azzal, hogy a tót anyanyelvű tanulók a vallástant tótul tanulják és a tót írás-olvasást is elsajátítsák.

Dunántuli Luther-Szövetség szervezési és taggyűjtési munkálatai folyamatban vannak. A zavaros és változó idő alkalmatlannak látszik ugyan a taggyűjtésre, de éreznünk kell azt is, hogy ezen, vagy hasonló szervezetre különösen most és a jövőben lesz nagy szükségére egyházunknak. Hogy híveink is érzik és tudják ezt, azt mutatják az egyes gyülekezetekből eddig már visszaérkezett gyűjtő-ívek. Így például a meszléni kis gyülekezet eddig már 13 alapító-tagot jelentett be s a gyűjtés még tovább folyik, a rábaszentandrászi gyülekezet gyűjtőívét 637. — K tagdíjjal küldötte me, Muraszombatból eddig 1025 K érkezett, Szombathelyen 2241. — K folyt be. A jelentkezések naponként érkeznek, biznyságául annak, hogy ahol komolyon aggódnak az egyházat fenyegető veszedelmek miatt, ott sietnek híveink a jövőbe előkészítésére és biztosítására.

Segédlelkész áthelyezés. Kapi Béla dunántuli püspök egyházi érdekből áthelyezte a következő segédlelkészeket: Kéri Jánost Szombathelyről Veszprém-Surra, Jónás Lajost Muraszombatból Kemeneshögyészre, Sikos Kálmánt Tótkeresztúrról Bükre, Grósz János volt táborigazgatót pedig Nagyhajmásra.

Halálozás. *Iffj. Zell* József esikóstóttóst ev. lelkész november hó 30-án 32 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Halálát gyülekezetén kívül özvegye és két kis gyermeke gyászolja.

Temlomszentelés. *Felsőhajón* még a háboru előtt kezdték meg az ev. templom renoválását. A munkálatok azonban csak most fejeződtek be s így a templom felavatása is késedelemmel szenvedett. November 24-én szentelte föl az izlésesen helyreállított templomot *Terray* Gyula főesperes.

Sorozatos előadások. A világháboru és annak következményei nagy katasztrófális problémák elé állítják az ember lelkét s szüntelen felmerül a kérdés, hogy ezeket a katasztrófákat hogyan tudjuk beilleszteni világnézetünk Istenhitébe. A nagy átalakulások idején mindnyájan keressük a feleletet ezen kérdésekre, azért különösen most kötelessége egyházunk lelkészeinek és vezetőinek, hogy felvilágosítani és megnyugtatón igyekezzenek kétségeik között híveinket, kik örömmel ragadják meg az alkalmat az ilyen előadások meghallgatására. *Kapi* Béla püspök Szombathelyen az elmúlt héten kezdete meg sorozatos előadását „Az ember hite és az új alakulás” címén s már az első előadáson is nemcsak prof. híveink, hanem a más vallásuak is számosan vettek részt. A további előadások tárgya lesz: „A kereszténység és az új alakulás”, „Kötelességeink”, és végül „Veszedelmek és remény-ségek”.

Halálozás. Nagy gyász érte *Dr. Geduly Árpád* klenócezi főorvost s vele együtt az egész *Geduly* családot, amidőn veje *Riester* Hugó erdőmérnök életének 32-ik, legboldogabb házasságának 6-ik évében november hó 24-én reggel fél 3 órakor rövid, de súlyos szenvedés után spanyol betegség után fellépett tüdőgyulladásban elhunyt. A megboldogult hült tetemeit *Besztercebányán* november hó 26-án délután 3 órakor impozáns részzét mellett, az erdőigazgatóság székházából helyezték örök nyugalomra,

Új református püspök. A tiszáninemi református egyházkerület *Dr. Tüdős István* korai halála által megüresedett püspöki székre majdnem egyhangu bizalommal *Dr. Révész Kálmán*, a kassai református gyülekezet tudós és nagybuzgalmu papját, abauji esperest, volt theologiai tanárt ültette. Az új püspök aug. 10-én mult 58 éves. Kassai lelkipásztorokodása ideje alatt szerető gondossággal ápolta az ottani evang. egyházakkal a jó viszonyt, meg vagyunk arról győződve, hogy új méltóságában is a megértés szellemében fog velünk a testvéregyházzal munkálkodni. Szeretettel üdvözljük s áldást kívánunk püspöki munkálkodására.

Gyászhir. *Hurtay György* tart. főhadnagy, erdőmérnök hallgató, *Hurtay György* osztrolukai lelkész-testvérünk fia, 50 havi katonai s 36 havi frontszolgálat után Selmechányán, folyó hó 2-án, élte virágjában, 36 éves korában spanyollázban meghalt. Tetemei dec. hó 4-én, a főiskolai aulában áldattak meg s onnan Osztrolukára szállítva, dec. hó 5-én az ottani sírkertben adták át az angaföldnek.

A Luther Társaság igazgató tanácsa dec. 3-án br. Radvánszky Albert elnöklésével tartott ülésén elhatározta, hogy a könyvkereskedést saját kezelésbe veszi át, s céljául tűzi ki a könyvkereskedés nagyobb arányu kifejlesztését. A könyvkereskedés a korábbi helyen, az egyetemes egyház épületében (VIII., Szentkirályi-utca 51 sz.) nyer elhelyezést; mindennemű megrendelés ezután odairányítandó, A különböző bizottsági jelentések meghallgatása és tudomásul vétele után elhatározta, hogy a Társaság újból megkezdi a népiratok kiadását, melyek arra lesznek hivatva, hogy az aktuális kérdésekben népünket irángítsák. Miután Kovács Andor a Belmissió szerkesztésére kapott megbízatást visszaadta, az igazgató Tanács Dr. Varsányi Mátyás főtájkárt bízta meg a szerkesztéssel. Az őszi közgyűlésen megválasztott Ostffy Lajos és Dr. Vecsey Aladár az alelnöki, illetőleg ügyészi megbízatásukról lemondtak. Az ügyészi teendőik ellátására esetről-esetre Dr. Kéler Zoltán kéretett fel. A pénztáros jelentése alapján a hátrálékos tagok felhivatnak a sok hátrálékos tagsági díj mielőbbi befizetésére, mert a Társaság anélkül nem tud hivatásának eleget tenni. Egyébként az igazgató Tanács kívánatosnak és szükségesnek tartja, hogy a Társaság a tagokkal a kiadványok, lapok útján újból érintkezést tartson fenn.

A budai lelkészválasztás. A budai egyházközség dec. másodikán presbiteri ülést tartott Kaczián János esperes elnöklése alatt, melyen a szenvedélyes korteskedés által megelőzött és most már elközelgett papválasztás szükséges előkészületeit tárgyalták meg. Az állásra három pályázót jelöltek. Farkas Győző budai vallásnánárt, Hüttl Ármán ottani segédlelkészt és Dr. Varsányi Mátyást püspöki másodlelkészt. Érdekesnek tartjuk annak a megemlítését, hogy az egyik jelölt Hüttl Ármán részt vett a tanácskozáson, sőt a szavazás irányítására vonatkozólag fel is szólalt. A kelenföldi ujonnan szervezett lelkészi állásra *egyhangulag Szűts Gábor* ottani vallásnánárlelkészt hívta meg a hívek bizalma.

A Magyarhoni Evangélikus Lelkésze-egyesület pénztárába október hó folyamán a

következő tagok díjai folytak be:

Biszkup Béla Magyargurab alapító tagsági díj 100 koronát. 1917—1919-re: Flachbart Károly Óbeese.

1918-ra: Bachát István Órimagyarósd, Torda Lajos Szárazd, Ráth György Bonyhád, Derner G. Adolf Tiszakálmánfalva, Dörmer Frigyes Pinkafő, † Jezsovics Pál Cinkota, Hováth János Pinczéd, Lányi Alfréd Kuczora, D. Baltik Frigyes Balassagyarmat, Holézy Zsigmond Felsőbaka, Büki Jenő Mekényes, Hajling Hugó Kislomnicz.

1918—1919-re: Faix Mihály Nagyszalók, Francz Vilmos Bártfa, Korenkó György Restér, Zettl József Csikostöttös.

1919-re: Btatniczky Pál Czinkota.

Kik még ez évre díjaikat be nem fizették, sziveskedjenek azt beküldeni, mert személyenkénti figyelmeztetést mindenkéhez boritékhiány miatt nem intézhetek. — Breznóbánya 1918 nov 5.

Vitális Gyula e. pénztáros

Kiadó kérelme és nyugtázása. Szeretettel kérem a hátrálékos előfizetőinket és azokat, akik még az ez évre a felemelt díjat 7 koronát be nem küldték, legyenek szivesek postafordultával kötelezettségeiknek eleget tenni, hogy az év végén én is tudjak terhes kötelességeimnek megfelelni. — Együttal hálás köszönettel nyugtázom azon t. előfizetőimnek szives adományait, akik az „Ev. Órálló“ igen szorult helyzetét felismerték s szives készséggel jöttek segítségemre. A felemelt díjon felül a lap fentartásához hozzájárultak a következők: Lándori Dr. Kéler Zoltán 100 kor., Dr. Osztroluczky Miklós 50 k., Bárá Radvánszky Albert 25 k., Dr. Szelényi Aladár, Dr. Tébusz Aladár, győri evang. gyülekezet, Bárá Radvánszky Antal, Rajter János Vitális Gyula, Dr. Kralovánszky László, Leibach Gyula egyenként 20 k., X. U. Z. magyargurabi ev. gyülekezet, nagyszombati ev. gyülekezet, Dr. Zsigmond J. Jenő, Dr. Dobrovits Mátyás, Csaba Gyula, egyenként 10 k., Hoznek Lajos 13 k., Zathureczky László 8 k., Bándy Endre 6 k., Horváth Sándor (Paks), Szeberényi Lajos (Vágod); Czinkóeczky János, Petrovics Soma, Stelzer Endre, Szikora Mihály, Wenk Károly, Rédei Károly, Jánossy Lajos, Margócsy István, Jakabfi György, Takács Elek, Ratzenberger Ferenc és Zoch Gusztáv egyenként 5 k., Kirchnopf János 7 k., Timkó György 6 k., Szlabey Mátyás 6 k., Stadtrucker Gyula 3 k., Rásztóeczky Pál 3 k., Nagy Lajos (Szentantalfa) Lamnek Vilmos 3—3 kor., Krupecz István 4 kor., Mikula Zoltán 4 k., Krahulecz Aladár 3 k., Dr. Krepuska Géza 3 k., Krizsán Zsigmond 3 k., Dzurányi Dezső és Materny Imre 1—1 korona.

A Mele pénztárába november hó folyamán következő tagok díjai folytak be: 1918-ra: Haniffel Sándor Kölkse, dr. Pröhle Károly Sopron, Adorján Ferencz Dunaföldvár, Maczák György Nagybánhegyes, Szlanesik Pál idb. és Szlanesik Pál ifj. Terény, Farkas Győző Budapest, Maloveczky János Süvete, Tompa Mihály Kíssomlyó. 1918—1919-re: Nagy Jenő Öskü, Hallát János Ratkó, Holuby Vilmos Felsőrakonca. 1918—1920-ra: dr. Árgay György Klenóez, Homola István Kassa. 1918—1922-re: Szimonidesz Lajos Nagyborzöny, Banezik Aladár Csóvár. 1919-re: Stur Pál Alsófehérkut. 1919—1923-ra: Fábry Viktor Eperjes. Adomány: Tompa Mihály Kíssomlyó 2 K.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat.

A lipitói ág. hitv. ev. egyházmegyébe kebeleztet *hocabányai* egyszázban elhalálozás folytán megüresedett lelkészi állomásra pályázatot hirdetünk.

A lelkészi állomással járó évi javadalom a következő: készpénzben az egyház pénztárából 420 kor. — a lelkészi 20.000 koronányi erdőalapítványból befolyó évi kamat, széna a lelkész rétekből körülbelül 100 bécsi mázsa, házaspároktól körülbelül 70 bécsi mázsa, 60 bécsi font sajt, a püspöki canonica visitáció alkalmával jegyzőkönyvileg megállapított stóla, kegyadomány. Az állomás nem congruás.

A tiszakerületi lelkészválasztási szabályrendelet értelmében felszerelt jelentkezések küldendők alulírt espereshez Hybbére 1918 évi december hó 31-ik napjáig bezárólag.

Kelt Hybbén és Liptó-Szt.-Miklóson, 1918 december 7-én.

Simkoviés János
lipitói ev. esperes.

Kuziák János
lipitói esper. felügyelő.

Pályázat.

A svedléri ág. ev. egyházközségnél két kántortanítói állás betöltendő. Törvényes fizetés, szabad lakás, kántori évi 210 kor. és stóla. Határidő dec. 26.

Iskolaszék Svedlér.

Most jelent meg!

PROHÁSZKA OTTOKÁR KULTURA és TERROR

Ára portóval K. 8.—

Kapható **Hókai Lajosnál**, Budapest, IV. Hammermayer Károly utca 3.

Ujdonság! Magy., és osztr. szab. Ujdonság!

pótharang

Az elreklirált érecharangok helyébe szép csengésű harangpótlót sikerült feltalálnom, amely praktikus volta, olcsósága és könnyen szerelhetősége folytán a felszerelt harangokat nagy mértékben pótolja. A pótharanghoz az órakalapács is használható. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál.

Csóka Lajos pótharanggyártó,

Budapest, VI. ker., Jász utca 40. szám.

Most jelent meg!

Világbéke és Evangelium.

Irta: **Jahn Jakab.**

kiskéri ev. lelkész.

Ára 2 korona.

Kapható a szerzőnél Kiskér (Bács m.) és **Hókai Lajosnál** Budapest IV. Hammermayer Károly u. 3.

Portóra még 10 százalék felár küldendő.

3—3

Ujdonságok!

Dilágbéke és evangélium.

Irta: **Jahn Jakab** ev. lelkész.

Ára 2 korona.

A Biblia

Utmutató a Szentírás tanulmányozásához. Irta: **Dr. Makkai Sándor.** Átdolgozta: **Juhász Albert.**

Ára 6 korona.

Prot. papok és hitokt. zsebnaptára 1919

Szerkesztette: **Vértesi Zoltán.**

Ujdonságok!

A MI VALLÁSUNK

A magyar reformáció négyszázados évfordulójára
irták: *Dr. Kecskeméthy István, Dr. Bartók György*
Dr. Révész Imre, Nagy Károly és Dr. Ravasz
László. — A művelt közönség részére.

I. kötet:

Otestamentumi vallás

Irtá: *Dr. Kecskeméthy István.*

Az ujszövetség vallása

Irtá: *Dr. Bartók György.*

Vallásunk a történelemben.

A keresztyénség fejlődése, egyházzá alakulásától
a jelen korig. Irtá: *Dr. Ravasz Imre.* Ára 15 kor.

Az értékelés filozófiája

Irtá: *Dr. Czákó Ambró.*
Ára 10 korona.

Dilágbéke és az evangelium

Irtá: *Jahn Jakab.*
Ára 2 korona.

A halál mysteriuma

Irtá: *Dr. Maklai Sándor.*
Ára 4 korona.

Magyar Protestáns Unió

Egyháztörténelmi tanulmány. Irtá: *Dr. Patay Pál.*
Ára 5 korona.

Harangszó után

„A futkározó hamis atyafiak“ támadása ellen a
magyar református egyháznak tagjai számára az
írásból merített beszélgetések alakjában készült
hitvédelmi munka.

Irtá: *Mészáros János* laskói ref. lelkész
Ára 4 korona 80 fillér.

10%-os felár. Postaköltség a rendelőt terheli.

Kaphatók: **Scholtz Testvérek** könyv-
kereskedésében. Budapest, IX.
Ferenc-körút 19–21.

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztfelő
kannák, oltári gyertyafartók, borkanecskék. — Arany és
ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst dísz tárgyak
részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot
fordítok. — [Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákospalotán Budapest mellett.